

De mens staat niet meer in het middelpunt, maar is gewoon een ongelukkige soort, slecht opgevoed, met bijzonder eigenaardige ideeën, zoals die van meneer Darwin, die stelt dat biologische selectie alléén genoeg is om te verklaren dat een soort zilvereft tot het denken.

Wie heeft de mens in de steek gelaten? Waarom? Is het een dwaze misdaad, of maakt het deel uit van een plan? Brin zet onze vragen niet in scène, hij scheidt een situatie waarin onze vragen de normale vragen worden van een aan zijn lot overgelaten soort, die alles zelf heeft moeten reëren. Een anomalie, maar niet één waarbij, in filosofische betekenis, het lijden van de mens en zijn vragen in verband worden gebracht met de waarheid. Een anomalie ten aanzien van wat normaal is in dat eelal.

Onze ideeën, onze wetenschappelijke theorieën waar we zo trots op zijn, ondergaan dus een ingrijpende vervreemding. De anomalie is inderdaad niet, zoals de twijfel van Des artes, de weg van de waarheid, maar het resultaat van het abnormale karakter van wat ons is overkomen. Er is geen weg, geen waarheid, maar een gevaarlijke wereld waarin bondgenoten en vijanden bestaan.

Het is met betrekking tot dit type selectie theorie dat de vraag van de relatie tot de wetenschappen zich op interessante, open wijze lijkt te stellen, de territoriale identiteit van 'de wetenschap' aan de orde stellend; de manier waarop ze zich presenteert als antwoord op alle grote vragen ('Sinds het begin der tijden, vraagt de mens zichzelf...') die ons zouden kunnen confronteren met het verschil tussen realiteit en illusie, of tussen denken en waanzin.

Het proces van vervreemding maakt een stit mogelijk met de wetenschap, wat onlosmakelijk is verbonden met een split van deze wetenschap met de metafysische of te noemen wetenschappelijke manier waarop ze wordt gepresenteerd. Het zijn nu de wetenschappen in die zin dat ze ons vertrouwen in een intelligibele wereld waarmaken (of niet), nu de te noemen wetenschappen in die zin dat ze almatige te nieten mogelijk maken, maar wel een wetenschap die onverwachte openingen ontdekt en fabriceert, meestal door 'belangenvervalsing', in artistiek ontakt met een aspect van de wereld dat voor die tijd niet bijster veel mensen interesseerde.

## LEXICON



Dolly, 1996-2003

**IAN WILMUT** De Scotse onderzoeker Ian Wilmut 'schiep' in 1997 het kloon-schap 'Dolly'. In februari 2005 kreeg Wilmut van de Engelse overheid de toelating om menselijke embryo's te klonen voor medisch onderzoek. Sinds 2001 is klonen van menselijke cellen legaal in Groot-Brittannië, op voorwaarde dat het gebeurt voor medisch onderzoek. Gekloonde embryo's in een baarmoeder plaatsen en geboren laten worden, is strikt verboden.

Sinds de 17<sup>de</sup> eeuw is onze wereld bevolkt geraakt met verbazingwekkende creaties. We moeten aanvaarden dat de aarde die we onbeweeglijk onder onze voeten voelen razendsnel beweegt, we hebben moeten aanvaarden dat lieden, oever ze ook uit elkaar liggen, verbonden zijn door onzichtbare, interactieve krachten, dat we leven met miljarden en miljarden met het blote oog niet waarneembare levensvormen, en dan zwijgen we nog maar over de moleculen, atomen, neutronen, neutrino's...

Elk nieuw 'zijn' is het middelpunt van een avontuur, van een avontuur dat de vragen verandert, dat de wetenschappen de mogelijkheden geeft om nieuwe manieren te bedenken om te onderzoeken, om het verschil tussen wat mogelijk is en wat niet, te verleggen.

Als de wetenschappen hun productiviteit ontleenden aan een methode, aan het waarnemen en respecteren van feiten, dan zou de stit met fictie niet erg veelbelovend zijn. Maar wetenschappelijke feiten, in elk geval als het gaat om reatieve wetenschappen, menswetenschappen, versillen aanzienlijk van gewone feiten. Dit betekent dat het ook in het geval van wetenschappen nodig is te splitten: onderscheid te maken tussen het soort 'feiten' dat verband houdt met 'reatieve' wetenschappen, en gewone feiten.

Het is onmogelijk om feiten in het algemeen te respecteren, want doorgaans kunnen we het feit, wat het ook is, tamelijk vrij interpreteren. Het vertelt ons niet hoe het geïnterpreteerd moet worden. Neem bijvoorbeeld een situatie als werkloosheid: dit is een feit dat we niet langer kennen in een situatie

van volledige werkgelegenheid, en we slagen er niet in alle consequenties van dat feit te noemen, alles wat dat voor ieder van ons verandert. Zelfs voor en die een baan hebben, en die te horen krijgen: 'Als het u niet bevalt, dan stap u maar op, er zijn er genoeg die uw plaats graag innemen'. Voor ouders die niet meer tegen een wat oudere kinderen kunnen zeggen: 'Werk maar hard, want als je je studie afmaakt, kun je het beroep kiezen dat je wilt'. Voor een doente als ik, die niet weet wat ze moet zeggen tegen de goede studenten en studentes die ongetwijfeld werkloos zullen worden. Voor de migranten aan wie met alle middelen duidelijk wordt gemaakt dat er geen plaats voor ze is. Bevalve wanneer men ze zwart laat werken, omdat legaal werk te duur is, volgens de werkgevers. Werkloosheid is belangrijk, en meetbaar, en toe interpreteren we dat feit zoals we willen. De rechte en onomvallen vertellen ons dat het komt omdat werken te duur is, die van links vertellen ons dat het de kapitalistische uitbuiting is, sommige zeggen dat het een voorbijgaande fase is, andere dat volledige werkgelegenheid nooit zal terugkeren... Tussen natuurkunde, of scheikunde, en economie is een split nodig, want dat wat de wetenschappen in het laboratorium interesseert, zijn niet de feiten die geobserveerd kunnen worden, hoe belangrijk die ook zijn.

Wanneer we het hebben over wetenschappen die innoveren, praten we niet over metodische benaderingswijzen maar over suessen die tot 'verandering van omgeving', tot vervreemding leiden. Het feit dat gerespecteerd kan worden is een bijzonder suessen: we zijn erin geslaagd een feit te laten bestaan dat zich niet op willekeurige manier laat interpreteren. En dat is altijd een gebeurtenis. Hier, nu, zijn we erin geslaagd een situatie te reëren die de maath heeft te zeggen hoe ze geïnterpreteerd moet worden. De wetenschappelijke relatie in het laboratorium heeft als karakteristieke eigenschap dat haar eerste